

A ÉJSZAKA ELMARADOK, MINDIG LYUKÁS A SZÍVEM

Krúdy Gyula az 1910-es években házasember volt, három gyerekkel, de több időt töltött vendéglőkben, kávéházakban és örömtanyákon, mint otthon. Feleségével, Spiegler Arabelával való házassága zátonyra futott, lényegében külön éltek. 1907 és 1913 között Krúdy otthonának leginkább Marinovits Jolán asszony „kakasos háza” számított, ami bizony nem volt más, mint egy nyilvánosház.

Amikor *A vörös postakocsi*ért nagyobb honoráriumot kapott, a körúti Royal szállóban bérelt lakosztályt. Itt ismerte meg a nála idősebb Várady Reginát, Rezsánt, a szállodaigazgató fele-

♥ KRÚDY GYULA ÉS VÁRADY ZSUZSA

ségét. A csinos nagyvilági dáma, akitől az *Aranykéz utcai szép napok* Rozáliáját mintázta, az előkelő polgári társaságba is bevezette az író. Szerelmi viszonyuk Krúdyné asszony és minden bizonnyal Várady úr tudomásával évekig tartott, amíg ki nem tört a botrány. Krúdy meglátogatta Váradyékat siófoki villájukban, ahol beleszeretett Rezsán 15 éves lányába, Zsuzsába.

Három évig távolról csodálta a lányt, végül 1918 nyarán szerelmet vallott neki, majd annak rendje és módja sze-

rint megszöktette. Évekkel később *Leányszöktetés* című írásában fogalmazta meg Rezsánhoz írott búcsúlevelét: „Most aztán úgy érzem, hogy be kell vallanom Önnek, hogy méltatlan vagyok szerelmére, jóságára. El kell hagynom örökre azokat a kedves helyeket, amelyek szívemhez nőttek. – De, hogy mégse maradjak árva magamban: magammal viszem tizenöt esztendő lánykáját, aki már régebben igazat adott nekem apró-cseprő szenvedéseimben. Ő megértette, hogy néha kocsmába kell járnom... És ezzel az új programmal kezdjük el új életünket, de Önt én sohase felejtethem el.”

A valóságban nem volt búcsúlevel, a család a hűlt helyüket találta a siófo-ki nyaralóban. Rezsán, úgy is mint anya és megcsalt szerető egy személyben, a vasútállomáson kapta el őket. A lányt hazarángatták, elzárták negyven éves gavallérja elől, de néhány hónap múlva újra megszökött, s beköltözött Krúdy margitszigeti szállodai szobájába.

Lányuk, Zsuzsa születése ahhoz is hozzájárult, hogy Váradék kibéküljenek vejükkel. Krúdy Zsuzsa később így emlékezett szülei kapcsolatára: „A sok éhes, szerelmében sokszor félelmetes cápa után bizony áldás volt Szindbád számára Zsuzsi, akit napról napra jobban szeretett, s legsikerültebb leányalakjait róla mintázta. Ő az Asszonyosságok díja Natáliája, a Rezeda Kázmér szép élete Tinije és a Boldogult úrfikoromban Vilma.”

Krúdy egy hosszú, kegyetlen válóper után elvált, elvette az akkor már huszonegy éves Zsuzsát, és boldogan éltek – néhány hónapig. Aztán jöttek

megint a kávéházak, vendéglők és szállodák... Az író már az esküvő utáni évben ilyen levelet küldött haza az Otthonkörből, a kártyaasztal mellől, a hazahívó cédulára válaszul: „Kedves Zsuzsikám, én szeretlek téged. Ha éjszaka elmaradok, mindig lyukas a szívem, a könnyeim pedig alig bírok. Bocsáss meg nekem, ha nem jövök rendes időben haza. Jobban fáj ez nekem, mint Neked.”

Zsuzsa egyszer még segített a férjének leszokni az alkohorról, de amikor visszaesett, a feleségnek elege lett, ő is új társat keresett. Fennmaradt a levele, amit a lányuknak írt, amelyben elmagyarázza, hogy miért vigasztaló-

dott egy másik férfi oldalán: „Azzal, hogy anyu elmenekül hazulról, az idegeit védi, igyekszik úgy élni, mint a többi normális nő, menti a saját maga megtíport életét, igyekszik kis morzsát kapni abból, amit életnek, boldogságnak neveznek.” Krúdy a maga módján próbált küzdeni: megtiltotta feleségének, hogy elhagyja a lakást. Nem járt sikerrel. Amikor az író ötvenöt évesen egy hajnalban szívinfarktusban meghalt, egyedül volt a hálószobában, mert a felesége éppen máshol aludt. Óbudai kis lakásukban kilakoltatás előtt álltak, a villany már ki volt kapcsolva.

Zsuzsa néhány évvel Krúdy halála után férjhez ment szeretőjéhez, egy mérnökhöz. Ma – lányuk döntésének megfelelően – mégis Krúdyval nyugszik közös sírban. A leányszöktetés talán csakugyan örökre szólt.

KRÚDY GYULA | N.N. – EGY SZERELEM-
GYERMEK REGÉNYE · 1919

Az Ónódi-kisasszonyok Boldogfalván laktak, ahol úgy ismerik a férfiakat, mint akiknek reggeltől reggelig nincs egyéb dolguk, mint folyton-folyvást nőkre gondolni, nőknek cselvetéseket feladni, kelepccéket állítani, hűtelenkedni, turpisságokat kieszelni és legfőbbképpen minden alkalmat felhasználni, hogy megcsalhassák azt a nőt, aki őket igazán és önfeláldozással szereti... Boldogfalván laktak egy régi házban, amelyen nemesi címer volt, veranda, ahol minden történni szokott, ami a kisasszonyok életében emlékezetes, mert a szobák oly kicsinyek és alacsonyok voltak, hogy azokban csak álmodni lehetett egy szebb jövőről. (...)

– A férfiak olyanok, mint a rókák – vélekedett Tini. – Ketrebe kell őket zárni, hogy meg ne szökjenek. Minden asszony bolond, aki hagyja, hogy lecsapják a kezéről a férfiát. Én láttam boglyas dühögő asszonyokat a nagykállói elmeegógyítóban, akiknek nem volt más bajuk, mint hogy a férfi megszökött mellőlük. Sohase bolondultak volna meg, ha vigyázni tudnak.

Zsanett szakértően legyintett:

– Az asszonyokban van a hiba. Elbizakodnak hisznek és megesküdnék, hogy a férfiak szerelme örökké tart. Elfelejtik, hogy a megunt szerelem elszökök a kéményen át. A magaunt férfi elszökteti az öreganyját is. Változatosság kell a férfinak, mert így teremtette őt a mindenható. Mi szegény nők csak egyszer szeretiünk, vagy legalábbis ráfognak valakire, hogy őt szeretjük életünk végéig. Míg a férfiak sebe oly könnyedén gyógyul, mint a cigányoké. Ha még egyszer visszatérne Kunfalvi, elhoznám mulattatására a kövér unokatestvéreimet, Katicát, akinek egyszer itt szép szavakat mondott, nyári estén.

Nem feleltem a kisasszonyok szavaira, mert annyi eszem volt, hogy lássam: ismerni óhajtanák véleményemet. Boldogfalván életbevágó jelentőséget szokás tulajdonítani az elejtett szavaknak, ezért azt véltem, hogy jobb hallgatni, és szabadjára engedni a kisasszonyok régen henyélő szájait.